

JAVNA AGENCIJA
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST PROMETA

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu

Trdinova ulica 8
1000 Ljubljana
Slovenija

telefon: 01 400 88 70
telefaks: 01 400 88 75
www.avp-gov.si

PROGRAM PREVENTIVNE AKCIJE PEŠEC

1. – 22. oktober 2010

bodi previden

www.vozimo-pametno.si, spv@avp-rs.si

POVZETEK

Akcija **bodi previden** je ena izmed akcij za uresničevanje nacionalnega programa varnosti cestnega prometa in je glede na ogroženost pešcev v jesenskih in zimskih mesecih razdeljena na meseca oktober in januar.

Prvi del akcije **bodi previden**, poteka od 1. do 22. oktobra 2010, **drugi del pa v januarju od 11. do 31. januarja 2011.**

V letošnjem letu so preventivna gradiva ostala enaka, oblikovno so bila le nekoliko osvežena. Slogan **bodi previden** ostaja enak, saj nazorno opozarja, da mora biti pešec na cesti viden in previden. V sedanji akciji se strategija podpornega dela na lokalni ravni nadaljuje, saj je veliko več pozornosti namenjene delu v lokalnih okoljih in zagotavljanju odsevnih predmetov (trakov, kresničk in nalepk) za delo v najbolj ogroženih regijah. **Predvsem z dodatnimi 40.000 odsevnimi trakovi, ki so zelo atraktivni in iskani v javnosti, AVP-SPV zagotavlja lokalnim skupnostim možnosti, da v svojem okolju opremijo vse, ki so zvečer dejansko ogroženi kot pešci v cestnem prometu.**

Namen AVP-SPV je, da v izbranih okoljih zagotovi toliko odsevnih trakov kot jih je potrebno, da so vsi pešci ustrezno opremljeni. Prednost bodo imele regije, kjer je ogroženost pešcev še posebej izstopajoča, in kjer bodo s skupno akcijo zagotovili pokritost večjega območja ali cele regije.

Akcija temelji na:

- osveščanju voznikov in pešcev, da morajo biti v jesenskih in zimskih mesecih na cesti še posebej **previdni in vidni** - **bodi previden**
- na tehničnih ukrepih za večjo varnost pešcev na državnih in lokalnih cestah
- na načrtnem izobraževalnem in vzgojnem delu v vrtcih in šolah
- na delu lokalnih skupnosti in delu prostovoljcev organizacij civilne družbe
- na nadzoru ravnanja voznikov in pešcev

Akcijo **bodi previden** so s svojim delom in dodatnimi ukrepi podprli: Ministrstvo za promet, Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo, Ministrstvo za notranje zadeve - Policija, Ministrstvo za zdravje, Občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, AMZS, Rdeči križ Slovenije, Zveza združenj šoferjev in avtomehanic Slovenije ter Zavod Varna pot.

I. UVOD

Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa - Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport in Zavodom RS za šolstvo, s Policijo, šolami in vrtci, občinskimi sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in drugimi partnerji (Avto moto zvezo Slovenije, Zvezo šoferjev in avtomehanicov) že vrsto let opozarja, da je v cestnem prometu vidnost pešcev - njihova varnost. Z akcijami, medijskimi kampanjami, represivnimi in ne nazadnje s tehničnimi ukrepi je Slovenija dosegla bistveno izboljšanje varnosti pešcev.

Tako v vsebini Resolucije o nacionalnem programu varnosti cestnega prometa za obdobje 2007 - 2011 (Ur. l. RS, št. 2/2007) med ukrepi za doseg ciljev zasledimo tudi vrsto predlaganih dejavnosti na področju varnosti pešcev. Obdobni načrt za zagotavljanje varnosti cestnega prometa v letih 2010 in 2011, ki ga je sprejela Vlada RS na svoji seji 31. decembra 2009, predvideva dve izvedbi aktivnosti:

- od 1. do 22. oktobra 2010 in
- od 11. do 31. januarja 2011

Časovno je tako zajeto obdobje daljših noči in slabše vidljivosti, ki je za pešce še posebej nevarna. Načrtovanih je vrsta aktivnosti za večjo prometno varnost v Sloveniji, kot nosilec aktivnosti na področju varnosti pešcev je v obdobjem načrtu določena Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa - Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Akcija tako poteka skozi celotno obdobje od oktobra do februarja, saj nam večletni statistični podatki kažejo, da je ogroženost pešcev v mesecih od oktobra do februarja še vedno relativno visoka, ko je slabša vidljivost in se mrak oziroma noč začneta že zgodaj zvečer, ko je zunaj še veliko ljudi. V akciji sodelujejo Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo, Policija, osnovne šole in vrtci, občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, Slovenska Karitas, Rdeči križ Slovenije, Zveza združenj šoferjev in avtomehanicov Slovenije, Avto moto društva in različne ostale organizacije in društva.

Akcija je tudi ena izmed temeljnih prizadevanj AVP - SPV v okviru Evropske listine o varnosti v cestnem prometu, s sloganom: 25.000 življenj, Rešimo jih!

II. CILJI

Glede na namen akcije in na podlagi analiz stanja ter nekaterih mednarodnih izsledkov sta v tej akciji opredeljena naslednja cilja:

1. ZMANJŠANJE ŠTEVILA PROMETNIH NESREČ, V KATERIH SO UDELEŽENI PEŠCI TER ZMANJŠANJE TEŽE POSLEDIC TEH PROMETNIH NESREČ

Pešci so v dolgoročnem obdobju zagotovo med najbolj ogroženimi v cestnem prometu, saj je delež mrtvih pešcev na 100 poškodovanih med najvišjimi glede na druge skupine udeležencev. Delež mrtvih je več kot dvakrat višji kot pri voznikih osebnih avtomobilov in kolesarjih.

V letu 2009 se je število mrtvih pešcev nekoliko zmanjšalo, delež pešcev med vsemi smrtnimi žrtvami prometnih nesreč pa ostaja še vedno relativno visok (skoraj 14 %). Pešci tako še vedno ostajajo ena izmed najbolj ogroženih skupin udeležencev v prometu (takoj za vozniki in potniki v osebnih avtomobilih). Še vedno pa ostajajo najbolj ogroženi pešci stari nad 65 let.

2. POVEČANJE UPORABE ODSEVNIH TELES PEŠCEV ŠE POSEBEJ PRI OTROCIH IN STAREJŠIH

Večina nesreč, ki jih povzročijo starejši pešci s svojimi napakami so posledica slabšanja psihofizičnih sposobnosti človeka, neustrezne barve oblačil ter neuporabe odsevnih izdelkov. Ugotovljeno je, da se še vedno večina nesreč pripeti v temnem delu dneva zaradi česar je potrebno nadaljevati s preventivnimi in izobraževalnimi aktivnostmi, ki svetujejo uporabo odsevnih predmetov.

Ukrepi za večjo varnost pešcev obsegajo infrastrukturne ukrepe z urejanjem površin namenjenih pešcem, kot ukrepe za zniževanje in umirjanje hitrosti vozil v naseljih, predvsem kjer so otroci, starejši in drugi šibkejši udeleženci. Poleg tega so pomembne preventivne aktivnosti s promocijo odsevnih predmetov za povečanje vidnosti in opaznosti pešcev, ter nadzor voznikov v območjih, kjer se gibljejo pešci pa tudi nadzor ravnanja pešcev.

III. MEDIJSKE IN PREVENTIVNE AKTIVNOSTI

V akciji **bodi preViden**, ki bo potekala od **1. do 22. oktobra 2010** bodo potekale naslednje načrtovane aktivnosti:

- aktivnosti po osnovnih šolah, ko otroci četrtilih razredov OŠ pošiljajo pisma s preventivno vsebino o varnem ravnanju pešcev in nujni uporabi odsevnih teles svojim starim staršem. V ta namen smo zagotovili preventivna gradiva (plakate, letake, razglednice, kuverte, pisemski papir)
- medijska kampanja na nacionalnih televizijah in radijskih postajah in vsa preventivna gradiva, ki jih za svoje delo uporabljajo občinski sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu na lokalni ravni (2 Tv spota, 3 radijski spoti, plakati, letaki, kresničke, odsevni trakovi)
- Na lokalni ravni razdeljevanje preventivnih gradiv in odsevnih trakov in opozarjanje pešcev na terenu v pogojih slabše vidljivosti ter s poudarkom na cestah, kjer ni urejenih varnih površin za pešce
- Izvedba posebnih dogodkov v lokalnih okoljih s praktičnim prikazom z demonstracijskim rekvizitom Vidkom, kjer predstavljamo učinkovitost in nujnost uporabe odsevnih predmetov med hojo po cesti v pogojih slabše vidljivosti (mraku, ponoči, megli itd.) v sodelovanju z občinskimi SPV
- Priprava in posredovanje informacije javnim občilom
- Priprava in objava informacije na spletnih straneh www.vozimo-pametno.si
- Obvestilo in povabilo k sodelovanju v dodatnih aktivnostih vsem sodelujočim v akciji in občinskem svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu

Plakat Bodi previden

Letak Bodi previden

Bodi viden - Vidko znotraj

Demonstracijski rekvizit Vidko

Slika. Prikaz nekaterih gradiv in demonstracijskega rekvizita Vidka.

TV in radijski spot

Pomen uporabe odsevnih predmetov in upoštevanje temeljnih pravil za večjo varnost pešcev nazorno predstavlja TV in radijski spot **bodi previden**. Za medijsko kampanjo so bila pripravljena naslednja medijska sredstva:

- Plakati (tudi v jezikih narodnostnih manjšin)
- Letaki
- TV spot (2 različice)
- Radijski spot (3 različice)
- Gigant plakat

V času akcije bo potekala ponovitev in osvežitev sporočila **bodi previden** z medijsko kampanjo preko nacionalne televizije RTV Slovenija, POP TV, Kanala A ter TV 3, radijskih postaj ter zunanjega oglaševanja.

Vsi spoti in druga gradiva so na voljo tudi na domači spletni strani aktivnosti Vozimo pametno: www.vozimo-pametno.si.

Demonstracijski rekvizit "VIDKO"

Gre za napihljiv prenosni šotor, v katerem na jasn in preprost način vsak udeleženec lahko preveri uporabno vrednost odsevnih teles v temačnem prostoru. Vsebina predstavljenega je prenos TV spota v realno stanje. "Vidko" bo skupaj z našimi ostalimi demonstracijskimi napravami sestavni del preventivnih prireditvev. V času akcije se nadaljujejo preventivne aktivnosti na lokalni ravni z demonstracijo nujnosti uporabe odsevnih predmetov. Poudarek na prireditvah je namenjen predvsem starejšim pešcem, ki so najbolj ogroženi v prometu.

Preventivne aktivnosti v osnovnih šolah

V preteklih letih so šole z veseljem sprejele akcijo in v njej sodelovale, saj jim zagotavljamo vsa gradiva (pisma, razglednice, plakate in zgibanke **bodi previden**). Prav tako bomo z načrtovanim potekom akcije poskušali dobiti aktivno udeležbo tako učencev kot tudi starejših. Z gradivom, ki vam ga pošiljamo želimo opozoriti in spodbuditi učence in njihove stare starše na uporabo odsevnih predmetov.

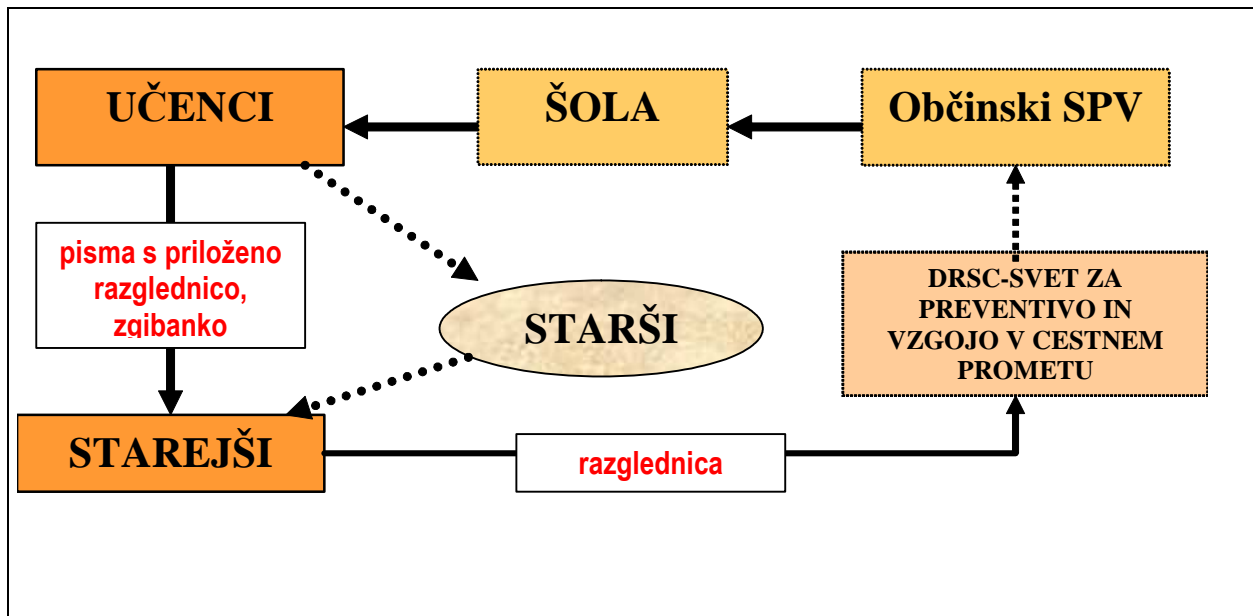
Akcija je namenjena učencem četrtil razredov devetletne OŠ ter posredno njihovim starim staršem oz. starejšim nad 65 let, ki so med pešci najbolj ogroženi.

Za vsakega učenca ali učenko smo pripravili po **dve pismi s plačano poštnino** za naslovnike v Sloveniji, **dve razglednici** ter **dve zgibanki**. Predlagamo, da **učenci in učenke**, v šoli pri pouku napišejo sporočila v pismih svojim starim staršem ali drugim znancem in sorodnikom, ki živijo v okoljih, kjer je zaradi prometnih razmer, skrb za lastno vidnost in varnost pešcev še posebej pomembna. Razglednico in zgibanko učenci priložijo pismu in z njo stari starši (če nam jo pošljejo nazaj) in učenci sodelujejo v nagradnem žrebanju za praktične nagrade. Želimo, da poleg sporočil, ki jih običajno napišemo v pismih, učenci dodajo tudi prošnjo, da bi njihovi sorodniki upoštevali temeljna prometna pravila, ki veljajo za pešce (hoja ob levem robu ceste, kjer ni pločnika, in uporaba kresničke ali drugih odsevnih materialov ponoči, v mraku in v pogojih slabše vidljivosti). Da bi lahko otroci pisali obojim starim staršem ima vsak otrok na razpolago dva kompleta.

Potek akcije v šolah:

- Učenci četrtil razredov devetletne OŠ bodo svojim starim staršem, sorodnikom ali znancem pri pouku napisali in poslali pismo, v katerem bo poleg sporočila priložena tudi razglednica in zgibanka. Pisma imajo plačano poštnino za naslovnike v Sloveniji.
- Razglednice so kuponi za žrebanje, ki jih bodo stari starši, sorodniki ali znanci poslali nazaj na AVP-SPV, Trdinova 8, Ljubljana.
- Vse razglednice bodo vključene v žrebanje nagrad za starejše (1000 odsevnih trakov, ki imajo enako funkcijo kot kresničke, le da se jih lahko namesti na rokav plašča, obleke ali športnega oblačila in so primernejši za starejše ter drugi odsevni izdelki). S poslano razglednico pa stari starši pomagajo tudi otrokom, da se bodo potegovali za nagrade najbolj uspešnim razredom. Učencem 50 oddelkov, ki bodo najbolj uspešno izpeljali akcijo, bomo podelili enake odsevne trakove za vsakega učenca.

Razglednice za nagradno žrebanje in za podelitev nagrad razredom, bomo zbirali do 11. januarja 2011.

SLIKA. Shematičen prikaz poteka akcije BODI preVIDEN.

Spremljanje uporabe odsevnih trakov, ki so bili razdeljeni na lokalni ravni

- Aktivnosti za večjo varnost pešcev se bodo izvajale tudi na lokalni ravni v sodelovanju z občinskimi sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ki smo jih povabili k akciji. V okviru občinskih SPV bodo tako v sodelovanju s šolami izvajali aktivnosti po šolah
- Promocija sporočila z uporabo medijskih gradiv na lokalni ravni (lokalne TV in radijske postaje, sodelovanje z institucijami zdravstveni domovi, trgovine, šole in vrtci, društva upokojencev itd.)
- Priredili različne preventivne dogodke z uporabo demonstracijskega rekvizita Vidka z udeležbo starejših pešcev ter otrok, ki so med najbolj ogroženimi skupinami udeležencev v prometu
- Prav tako se bodo izvajale terenske akcije s pomočjo in v sodelovanju s prostovoljci, ki bodo opozarjali pešce, predvsem starejše, na uporabo odsevnih predmetov v situacijah in lokacijah, kjer so dejansko ogroženi (v mraku in temi, na cestah brez pločnikov in brez ulične razsvetljave). V ta namen imamo v jesenskem obdobju zagotovljeno tudi določeno število odsevnih trakov (skupno 20.000 odsevnih trakov v jesenskem delu akcije).
- Sodelovanje z drugimi institucijami na lokalni ravni kot so Policija, območni Zavode za zdravstveno varstvo in Zdravstveni domovi, avtošole, društva upokojencev, ZŠAM, AMD in drugi, da se pridružijo aktivnostim za večjo varnost pešcev.

IV. ANALIZA STANJA VARNOSTI PEŠCEV V CESTNEM PROMETU ZA LETO 2009 IN PRIMERJAVA

Varnost pešcev v cestnem prometu se je v letu 2009 v primerjavi z leti prej izboljšala glede na umrle, ne pa glede na delež umrlih v letu 2007, ko je bilo najbolj ugodno leto v zadnjih desetih letih.

Pešci ostajajo ena izmed varnostno najbolj izpostavljenih kategorij prometnih udeležencev in so za vozniki osebnih avtomobilov in potniki v vozilih tretja najpogostejša žrtev prometnih nesreč.

Tabela 1: število mrtvih v prometnih nesrečah in število mrtvih pešcev

leto	skupno število mrtvih v prometnih nesrečah	število mrtvih pešcev	% mrtvih pešcev od vseh mrtvih
1999	334	61	18,3
2000	315	61	19,4
2001	278	42	15,1
2002	269	41	15,2
2003	242	38	15,7
2004	274	35	12,7
2005	257	37	14,4
2006	262	36	13,7
2007	294	33	11,2
2008	214	39	18,2
2009	173	24	13,8

V zadnjih desetih letih je v prometnih nesrečah umrlo 2.912 ljudi, od tega je bilo 447 ali 15,3 % pešcev.

Pešci v prometnih nesrečah

Število pešcev, ki so udeleženi v prometnih nesrečah se zmanjšuje. V letu 2007 je bilo udeleženi 1.018, v letu 2008 pa 887, kar je 13 % manj. V letu 2009 se je število udeleženi pešcev zmanjšalo za 9 % v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta.

Tabela 2: število umrlih, hudo in lahko poškodovanih pešcev v letu 2007, 2008 in 2009

posledice/leto	2007	2008	2009
mrtvi	33	39	24
hudo telesno poškodovani	196	152	134
lahko telesno poškodovani	728	645	588

V letu 2009 je v prometnih nesrečah umrlo 24 (39) pešcev ali 38 % manj v primerjavi s preteklim letom. Hudo telesno se je poškodovalo 134 (152) pešcev ali 12 % manj, lahko telesno pa 588 (645) ali 9 % manj. Od tega je bilo 7 (13) povzročiteljev prometnih nesreč.

Umrli pešci po starostnih skupinah

V letu 2009 se je število umrlih pešcev zmanjšalo glede na leto 2008 in sicer za 38 %.

Še vedno velja, da je več kot polovica vseh mrtvih pešcev starejših od 64 let.

Tabela 3: umrli pešci po starostnih skupinah za leto 2007, 2008 in 2009

starost	2007		2008		2009	
	število	%	število	%	število	%
do 7 let	1	3	2	5	0	0
7 – 14	1	3	1	3	0	0
14 – 18	2	6	0	0	0	0
18 - 24	0	0	1	3	0	0
24 - 34	3	9	1	3	0	0
34 - 44	0	0	3	7	2	8
44 - 54	5	15	5	13	4	17
54 - 64	8	24	6	15	5	21
nad 64 let	13	40	20	51	13	54
SKUPAJ	33	100	39	100	24	100

Starejši pešci so pogoste žrtve nesreč zaradi neustreznega ravnanja voznikov motornih vozil in svojih napak. Večina nesreč, ki jih povzročijo starejši s svojimi napakami, so posledica slabšanja psihofizičnih sposobnosti (ožanje vidnega polja, kratkotrajen spomin, slabšanje sposobnosti za oceno hitrosti in oddaljenosti vozil), neustrezne barve oblačil, neuporabe odsevnih predmetov in nenazadnje tudi hoje pod vplivom alkohola.

V preteklem letu ni umrl noben otrok ali mladoletnik kot pešec, kar je zelo ugodno glede na prejšnja leta. Kljub temu velja, da sta starostni skupini od 7 do 14 let (otroci) in od 14 do 18 let (mladoletniki) med bolj ogroženimi.

Umrli pešci po mesecih

Tabela 4: število umrlih pešcev v letu 2007, 2008 in 2009

mesec/leto	2007	2008	2009
januar	5	3	4
februar	5	9	2
marec	3	1	1
april	3	3	3
maj	4	1	2
junij	-	2	1
julij	1	1	1
avgust	3	3	2
september	-	3	-
oktober	4	6	3
november	3	2	3
december	2	5	2
skupaj	33	39	24

Glede na število umrlih pešcev v prometnih nesrečah po mesecih najbolj izstopa januar in jesenska meseca. V teh mesecih je dan najkrajši oziroma so neugodne vremenske razmere (megla, dež, sneg), zaradi česar je vidljivost slabša. Poletni meseci so bili za pešce razmeroma varni.

Alkoholiziranost pešcev

Od umrlih pešcev v letu 2009, ki so povzročili prometno nesrečo je bil 1 (4) pod vplivom alkohola s povprečno koncentracijo 2,36 (2,08) grama alkohola na kilogram krvi.

Med ostalimi umrlimi udeleženi pešci je bil pod vplivom alkohola ravno tako 1 (2), povprečna stopnja alkoholiziranosti je bila 2,30 (1,09) grama alkohola na kilogram krvi.

Skupno sta v preteklem letu umrla 2 (6) pešca pod vplivom alkohola. Opaziti pa je razmeroma visoko povprečno stopnjo alkoholiziranosti.

Zaključek

Prometno varnost pešcev v prvih osmih mesecih letošnjega leta ocenjujemo kot razmeroma dobro glede na enako obdobje preteklega leta. Zavedamo se, da največ pešcev izgubi življenje v jesenskih oziroma zimskih mesecih, zato je treba v tem obdobju ukrepom za zagotovitev varne udeležbe pešcev v prometu nameniti večjo pozornost.

Ključne ugotovitve analize so:

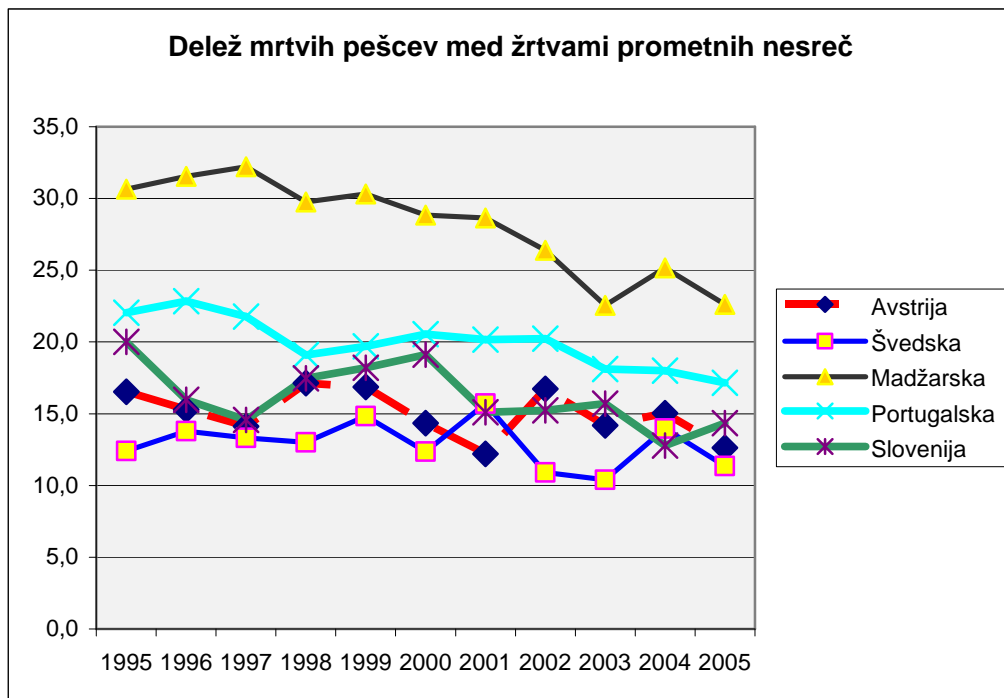
- pešci so v dolgoročnem obdobju še vedno med najbolj ogroženimi udeleženci v cestnem prometu;
- nadpovprečno so ogroženi pešci v starostni skupini nad 54 let;
- največ prometnih nesreč s smrtnim izidom pešcev se zgodi v temnem delu dneva, v jesensko zimskem obdobju leta (oktober - marec);
- deleži mrtvih pešcev so enaki pri nesrečah v in izven naselij, kar kaže na različne dejavnike nesreč;
- med poškodovanimi pešci prevladujejo otroci osnovnošolske starosti 7 do 14 let.

V. Podrobnejše analize in primerjava z drugimi državami

Na sliki 1 so prikazani deleži smrtnih žrtev med pešci za Švedsko kot eno najbolj varnih držav v EU, Avstrijo in Madžarsko kot sosednji državi in Portugalsko kot eno izmed manj varnih držav EU -15. V letu 2004 je bil delež mrtvih pešcev med prikazanimi državami celo najnižji.

PREGLEDNICA 1. Število mrtvih in delež pešcev med njimi v prometnih nesrečah.

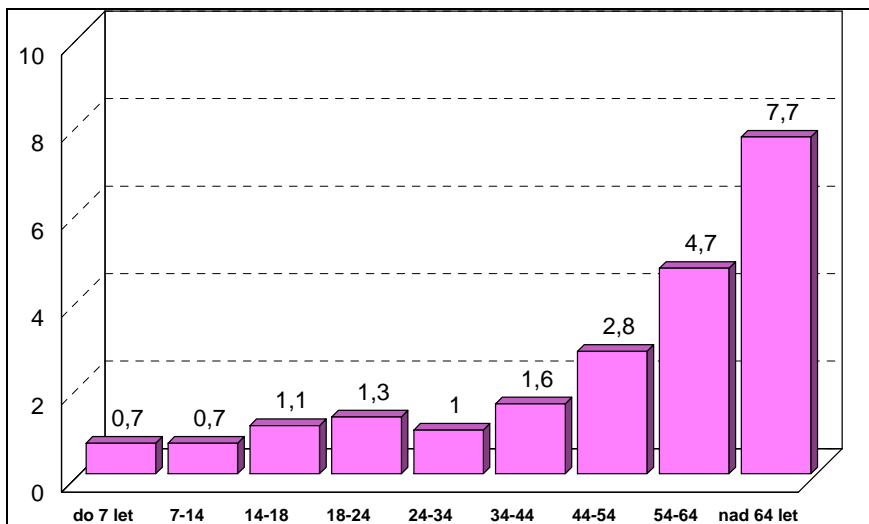
LETO	ŠT. MRTVIH SKUPAJ	ŠT. MRTVIH PEŠCEV	DELEŽ MRTVIH PEŠCEV Slovenija (%)	DELEŽ MRTVIH PEŠCEV Avstrija (%)	DELEŽ MRTVIH PEŠCEV Madžarska (%)
1995	415	83	20,0	16.5	30.6
1996	389	63	16,2	15.3	31.5
1997	357	52	14,6	14.1	32.2
1998	311	55	17,7	17.1	29.8
1999	334	61	18,3	16.9	30.3
2000	315	60	19,4	14.3	28.8
2001	278	42	15,1	12.2	28.7
2002	269	41	15,2	16.7	26.4
2003	242	38	15,7	14.2	22.5
2004	274	35	12,7	15.0	25.2
2005	258	37	14,3	12.6	22.6
2006	262	36	13,7		
2007	292	33	11,3		
2008	214	39	18,2		
2009	174	24	13,8		
SKUPAJ	4.383	699	15,9%		

SLIKA 1. Delež mrtvih pešcev glede na skupno število žrtev za izbrane države (1995-2005). Vir IRTAD

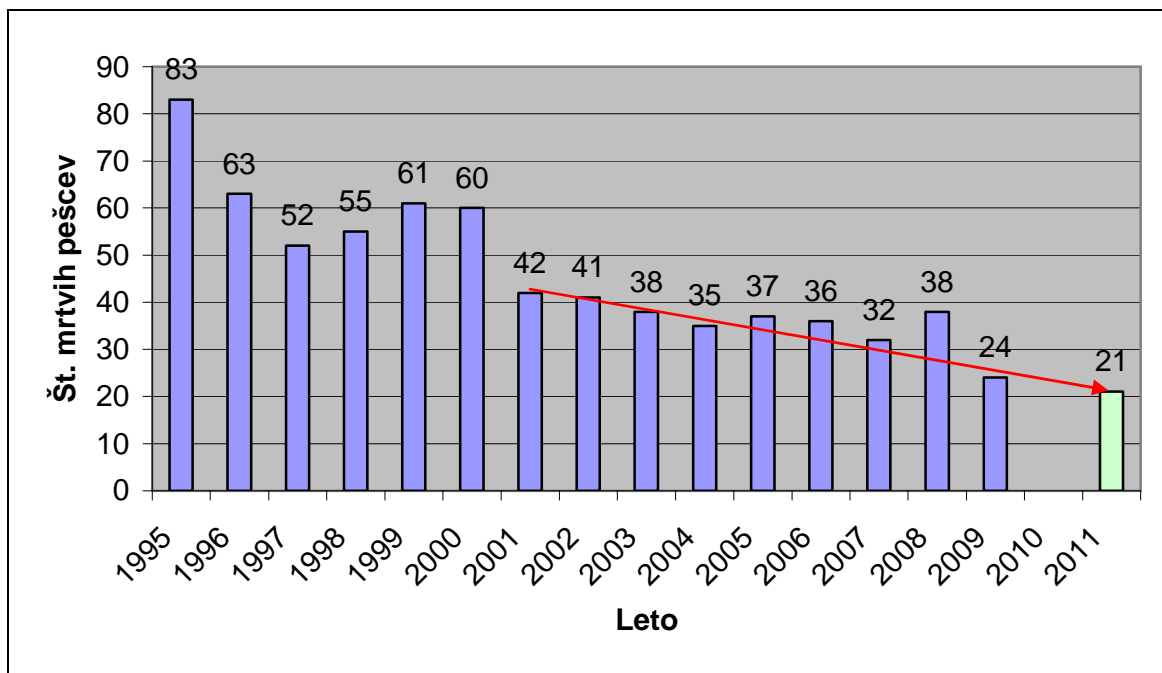
Ogroženost pešcev

Iz spodnjih slik lahko vidimo, da med mrtvimi pešči prevladujejo starejši nad 64 let (Slika 2). Med poškodovanimi pešči prevladujejo otroci osnovnošolske starosti (od 7 do 14 let). Ti rezultati nam kažejo, da so med najbolj ogroženimi skupinami prav gotovo starejši in tudi otroci, ki so pogosto poškodovani v prometnih nesrečah kot pešči, a imajo večje možnosti preživetja kot starejši.

SLIKA 2. Število mrtvih pešcev po starosti na 100.000 prebivalcev (1995-2005).

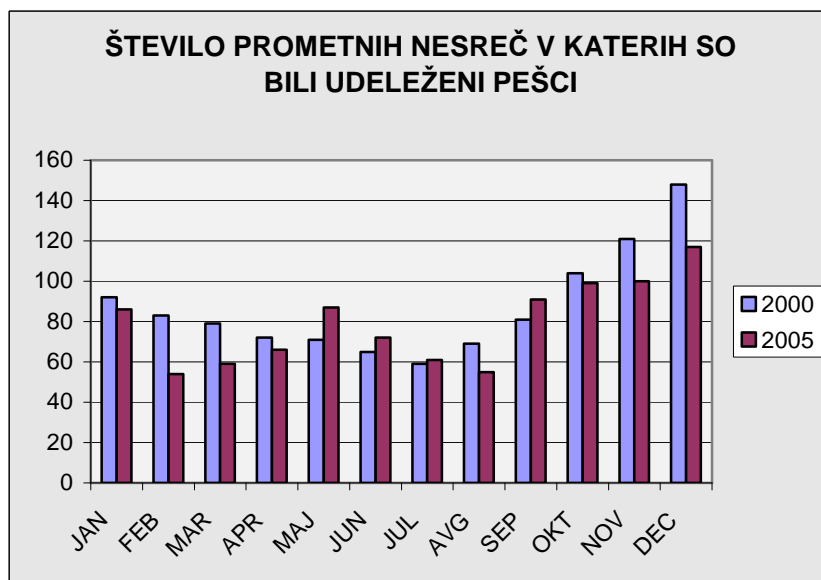
Resolucija nacionalnega programa varnosti cestnega prometa za obdobje 2007-20011 predvideva, da v letu 2011 ne bi smelo umreti več kot 21 pešcev (Slika 3), kar je izredno zahteven in visoko zastavljen cilj. Za njegovo uresničitev bo potrebno izjemno intenzivno in skladno preventivno in represivno delovanje, podprto s tehničnimi ukrepi (urejanje površin za pešce, urejanje prehodov za pešce, izvajanje ukrepov za umirjanje prometa...). V letu 2007 se je število mrtvih pešcev sicer zmanjšalo, vendar ne v skladu s pričakovanimi trendi. V letu 2008 pa se je število mrtvih pešcev še povečalo.

SLIKA 3: Število mrtvih pešcev v prometnih nesrečah za obdobje 1995 – 2008 s predvidenim ciljem za leto 2011

Nesreče pešcev glede na mesec in uro nesreče

Glede na število prometnih nesreč z udeležbo pešcev najbolj izstopajo meseci oktober, november, december, januar. V teh mesecih je dan najkrajši oziroma so neugodne vremenske razmere najpogostejše (megla, dež, sneg). Zaradi obojega je vidljivost slabša, kar ogroža pešce. Razporeditev nesreč po mesecih se bistveno ne spreminja, kar kaže primerjava podatkov za leti 2000 in 2005.

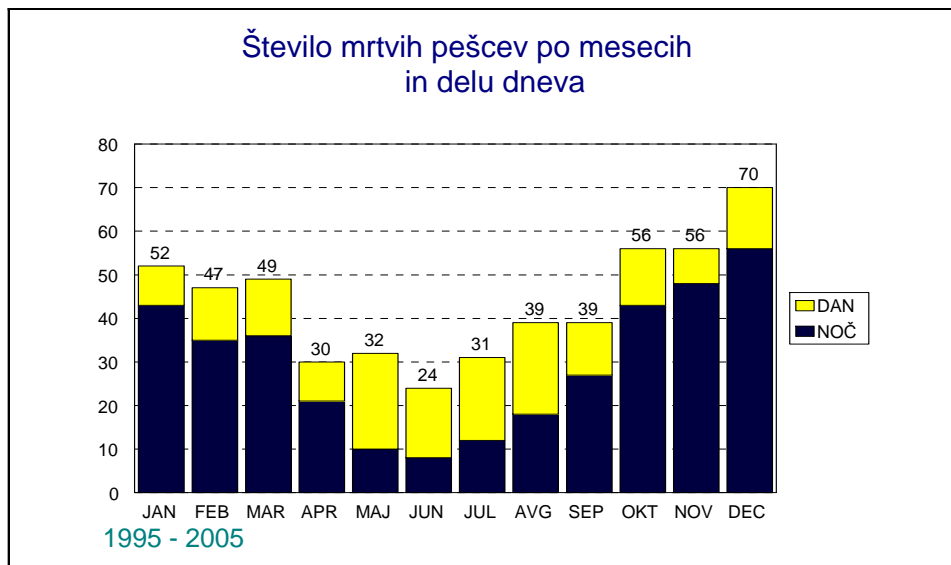

SLIKA 5. Število prometnih nesreč z udeležbo pešcev po mesecih (leti 2000 in 2005).

V prometu je nadvse pomembno, da se različni udeleženci med seboj vidijo dobro in z jasnimi znaki nakažejo svojo namero. Prav zaradi slabe vidnosti starejši pešcev se je v zadnjih letih zgodilo več nesreč, ki bi jih lahko učinkovito preprečili. Starejši so običajno oblečeni tudi v temnejša oblačila, ne uporabljajo kresničk ali drugih izdelkov z odsevnimi površinami in jih vozniki zato bistveno kasneje opazijo.

Prikaz števila mrtvih pešcev za obdobje 1995 – 2005 po mesecih (slika 5) in delu dneva (slika 6) kažejo, da je večina smrtnih žrtev pešcev v temnem delu dneva. Svetli oziroma temni del dneva smo določili na podlagi

podatkov o sončnem vzhodu in zahodu za posamezen dan v letu. Vremenske razmere pri določitvi dela dneva nismo upoštevali.

SLIKA 6. Število mrtvih pešcev po mesecih in delu dneva (1995-2005).

V mesecih oktober, november, december in januar je dan najkrajši oziroma so neugodne vremenske razmere najpogostejše (megla, dež, sneg). Zaradi obojega je vidljivost slabša, kar posebej ogroža pešce. Samo v mesecih maj, junij, julij in avgust je število mrtvih pešcev večje v svetlejšem delu dneva. Statistično pomembne razlike glede na del dneva so po starostnih skupinah, spolu in vzrokih nesreče.

V analizi glede upravičenosti izvedenih aktivnosti za večjo varnost pešcev za zadnji dve leti ugotavljamo, da je še vedno večina nesreč v temnem delu dneva (69,4%) (slika 7), kar opozarja, da je potrebno nadaljevati s preventivnimi akcijami, ki svetujejo uporabo odsevnih predmetov in seveda tudi z urejanji naselij ter zniževanjem hitrosti voznikov.

Deleži mrtvih ponoči so enaki pri nesrečah v naseljih in izven naselij, kar kaže na različne dejavnike nastanka nesreč. Za nesreče v naseljih velja, da so to predvsem naselja, kjer nimajo urejenega uličnega sistema. Pogosto to pomeni, da niso urejeni pločniki, da ni razsvetljave in urejenih prehodov za pešce. Pri nesrečah izven naselij je bistveno več odgovornosti na pešcih samih, saj lahko ti z uporabo kresničk ali drugih odsevnih predmetov in hojo ob levem robu ceste preprečijo večino trkov.

Glede na gostoto prometa lahko ugotovimo, da je največ nesreč, v katerih so bili pešci mrtvi ali hudo poškodovani ob normalnem in redkem prometu. Ob večji gostoti prometa, ki pogosto pomeni tudi nižje hitrosti, je ogroženost pešcev manjša.

Ogroženost pešcev glede na starost

Med mrtvimi pešci v daljšem časovnem obdobju prevladujejo starejši nad 65 let. Zlasti ogrožena je starostna skupina nad 74 let.

Med razlogi za večjo ogroženost starih pešcev so njihove slabše psihofizične sposobnosti za varno sodelovanje v prometu, manjša sposobnost organizma za uspešno zdravljenje in ne nazadnje pogostejše sodelovanje v prometu v vlogi pešcev.

Mrtvi pešci so pogosto žrtve prometnih nesreč zaradi neustreznega ravnanja voznikov, prav tako pa tudi svojih lastnih napak v prometu. V naseljih povzročijo pešci 29 odstotkov nesreč s smrtnim izidom, izven

naselij pa 38 odstotkov. Večina nesreč, ki jih povzročijo starejši pešci s svojimi napakami so posledica slabšanja psihofizičnih sposobnosti človeka, neustrezne barve oblačil ter neuporabe odsevnih izdelkov.

Z leti človeku slabijo nekatere sposobnosti, ki so pomembne za varno sodelovanje v prometu. Slabšata se vid in sluh, velike probleme povzročajo slabši kratkotrajni spomin, pa tudi hitrost gibanja in reakcij. Vse to se dogaja postopno in človek niti ne zaznava, da so njegove sposobnosti vedno slabše. Zaradi oženja vidnega polja bi morali starejši pešci, da bi dobro videli dogajanje na cesti, obrniti glavo v smeri pogleda in ne le oči, kot je to zadostovalo v mlajših letih. Ker ne vidijo vozila, pogosto mislijo, da ga ni, voznik pa je prepričan, da ga je pešec opazil in bo ravnal previdno.

Pri starejših pešcih je večja stopnja ogroženosti tudi posledica dejstva, da se posledice trka težje zdravijo in že vsak zlom lahko pomeni hudo grožnjo za zdravje in življenje. Zaradi vseh teh procesov staranja pa se starejši čutijo tudi manj prepričane v svoje ravnanje ali pa na drugi strani precenjujejo svoje sposobnosti. Značilnosti teh starostnih sprememb se ne zavedajo dobro niti vozniki, ki pričakujejo od pešca varno vedenje.

V zadnjih letih je bilo kar 42,2 odstotkov pešcev, ki so izgubili življenje zaradi posledic prometnih nesreč, starejših od 65 let. Med vsemi prebivalci Slovenije pa je starejših od 65 let le nekaj nad 13 odstotkov, kar kaže na veliko ogroženost te starostne skupine. Ogroženost pešcev po starosti najbolj nazorno kaže prikaz števila mrtvih na 100.000 prebivalcev določene starosti (slika 1).

VI. Analiza prometnih nesreč pešcev na cestah v R Sloveniji v obdobju 2006 - 2008

Za obdobje 2006 - 2008 (upoštevanih je 10 mesecev 2008) je narejena analiza prometnih nesreč, v katerih so udeleženi pešci v obdobju 2006 - 2008, ter podatki po cestah in najbolj izpostavljenih občinah.

Izhodišča:

- podatkovni vir so statistični podatki o prometnih nesrečah, ki so se zgodile v R Sloveniji evidentirani pri Ministrstvu za notranje zadeve in zbrani v bazi EPN na Ministrstvu za promet;
- analizirano je obdobje 1.1.2006 - 20.10.2008;
- analizirane so prometne nesreče v katerih so bili pešci telesno poškodovani (Ltp,Htp;S);
- ugotoviti splošne značilnosti prometnih nesreč pešcev na cestah v R Sloveniji;
- ugotoviti značilnosti prometnih nesreč pešcev po vrsti cest, po pokrajinah in občinah

Prometne nesreče pešcev

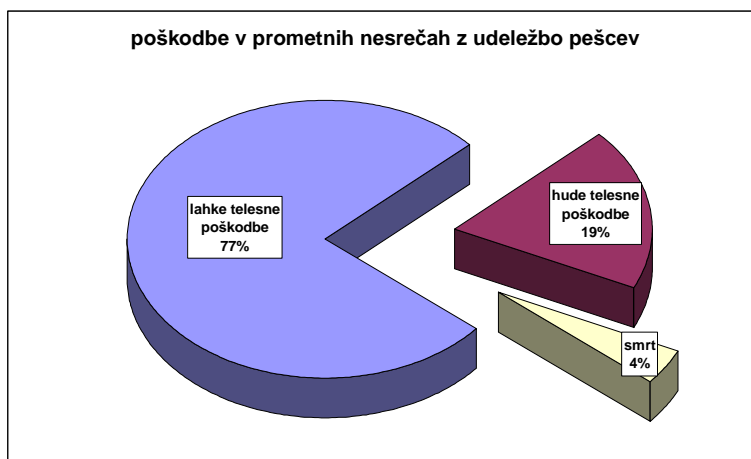
Prometne nesreče z udeležbo pešcev

LETO	Število prometnih nesreč				sum L+H+S	delež L	delež H	delež S
	Brez poškodb	Lahke poškodbe	Hude poškodbe	smrt				
2006	31	697	174	39	910	77%	19%	4%
2007	44	714	217	39	970	74%	22%	4%
2008	29	490	121	35	646	76%	19%	5%
po vp 2006-2008	35	634	171	38	842	75%	20%	4%

Posledice prometnih nesreč: poškodbe pešcev

LETO	Število udeleženih pešcev				sum L+H+S	delež L	delež H	delež S
	Brez poškodb	Lahke poškodbe	Hude poškodbe	Smrt				
2006	48	690	166	36	892	77%	19%	4%

2007	59	725	195	33	952	76%	20%	3%
2008	39	492	108	33	633	78%	17%	5%
povp2006-2008	49	636	156	34	826	77%	19%	4%

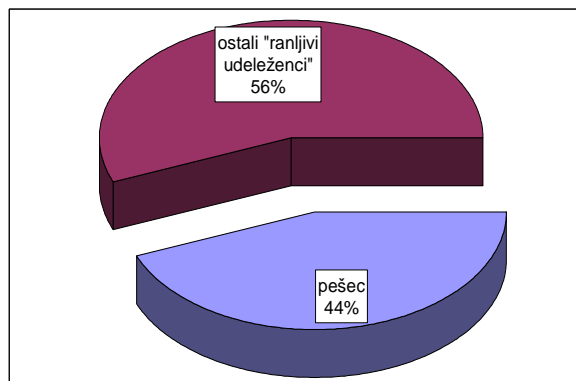
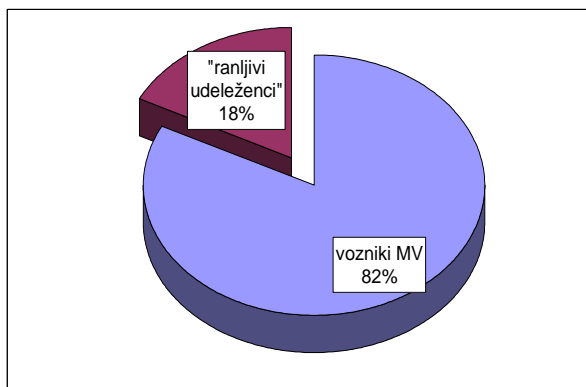
Slika 7 Pri večini prometnih nesreč z udeležbo pešcev utrpijo pešči lahke telesne poškodbe.

Značilnosti pešcev med ostalimi udeleženci prometnih nesreč

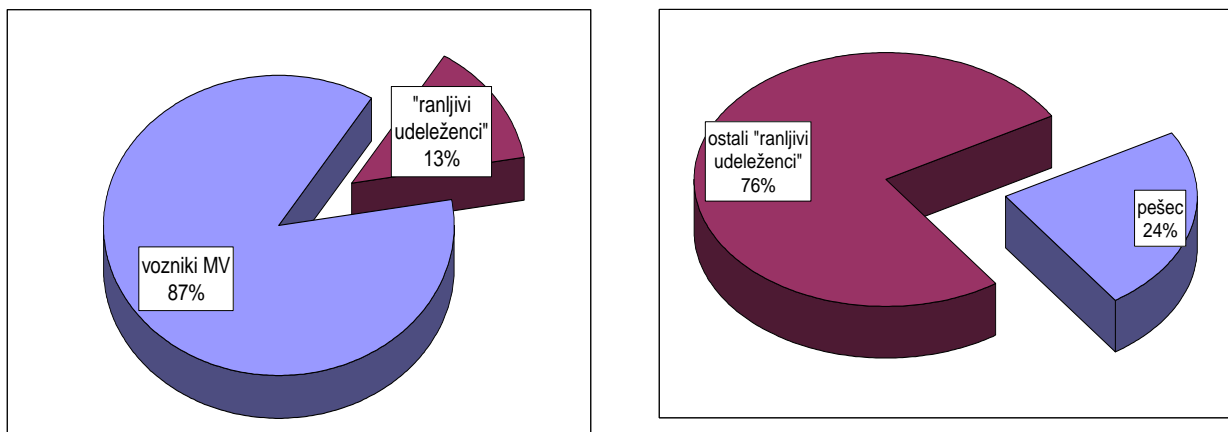
Če primerjamo udeležence prometnih nesreč v obdobju 2006-2008, združene v skupino:

- "ranljivih udeležencev", ki zajema pešce, kolesarje in mopediste ter v
- skupino vseh voznikov motornih vozil MV so poškodbe porazdeljene kakor kaže slika 7

Delež poškodovanih pešcev v skupini "ranljivih udeležencev pa prikazuje slika 8.

Slika 8 Delež ranljivih udeležencev med povzročitelji nesreč in delež pešcev med ranljivimi udeleženci glede na število prometnih nesreč

Slika 9 Delež ranljivih udeležencev med povzročitelji nesreč in delež pešcev med ranljivimi udeleženci glede na število poškodovanih udeležencev

Značilnosti prometnih nesreč pešcev po vrsti cest, po pokrajinah in občinah

Prometne nesreče z udeležbo pešcev v obdobju 2006 - 2008 po statističnih regijah in vrsti cest (DC... državne ceste, LC... lokalne ceste)

POKRAJINA	štev. nesreč z udeležbo pešcev	DC	LC	delež DC	delež LC
OSREDNJSLOVENSKA	745	37	708	5%	95%
PODRAVSKA	583	79	504	14%	86%
SAVINJSKA	320	41	279	13%	87%
GORENJSKA	225	48	177	21%	79%
JUGOVZHODNA SLOVENIJA	164	35	129	21%	79%
OBALNO-KRAŠKA	125	13	112	10%	90%
POMURSKA	115	59	56	51%	49%
GORIŠKA	109	24	85	22%	78%
KOROŠKA	65	36	29	55%	45%
ZASAVSKA	48	12	36	25%	75%
NOTRANJSKO-KRAŠKA	46	7	39	15%	85%
SPODNJESAVSKA	42	9	33	21%	79%
SLO	2587	400	2187	15%	85%

Posledice prometnih nesreč po občinah

V preglednici so levo prikazane občine z najvišjo stopnjo tveganja poškodbe pešca v prometni nesreči na 10.000 prebivalcev in desno občine, z najvišjim številom poškodb pešcev v obdobju 2006 - 2008.

Rumeno so obarvane občine s slabo varnostjo pešcev.

občina	prebivalci	poškod.pešcev/ 10.000prebiv	število poškodovanih pešcev	S	Htp	Ltp	občina	prebivalci	število poškodovanih pešcev	S	Htp	Ltp
Maribor	111.407	34,6	386	4	45	305	Ljubljana	270.828	557	14	116	397
Ptuj	23.721	27,0	64	2	6	49	Maribor	111.407	386	4	45	305
Celje	50.039	25,2	126	2	20	92	Celje	50.039	126	2	20	92
Novo mesto	36.224	23,2	84	5	7	68	Kranj	54.308	91	4	18	64
Murska Sobota	19.699	21,8	43	1	7	32	Novo mesto	36.224	84	5	7	68
Ljubljana	270.828	20,6	557	14	116	397	Ptuj	23.721	64	2	6	49
Kranjska Gora	5.416	20,3	11	1	3	3	Koper/Capodistria	51.428	60	1	16	36
Markovci	4.027	19,9	8	1	3	3	Kamnik	28.604	51	1	8	37
Solčava	537	18,6	1	1	1	1	Velenje	34.339	48	1	6	40
Idrija	12.034	18,3	22	1	3	15	Murska Sobota	19.699	43	1	7	32
Kamnik	28.604	17,8	51	1	8	37	Nova Gorica	32.385	41	1	8	27
Piran/Pirano	17.491	17,7	31	2	3	14	Piran/Pirano	17.491	31	2	3	14
Cirkulane	2.309	17,3	4	1	1	4	Žalec	21.525	30	1	4	17
Kranj	54.308	16,8	91	4	18	64	Slovenska Bistrica	24.627	29	4	4	20
Medvode	15.021	16,6	25	1	4	17	Domžale	32.945	26	2	4	19
Hoče - Slivnica	10.866	16,6	18	3	14	14	Izola/Isola	15.922	26	6	18	
Izola/Isola	15.922	16,3	26	6	18	18	Jesenice	21.945	26	2	6	14
Gornja Radgona	8.689	16,1	14	1	12	12	Medvode	15.021	25	1	4	17
Mengeš	7.059	15,6	11	1	9	9	Radovljica	18.664	25	5	18	
Laško	13.879	15,1	21	1	3	16	Škofja Loka	22.647	25	6	18	
Dobrovnik/Dobronak	1.380	14,5	2	1	1	1	Kočevo	16.999	23	3	14	
Jezerško	696	14,4	1	1	1	1	Idrija	12.034	22	1	3	15
Miklavž na Dravskem polju	6.275	14,3	9	1	8	8	Postojna	15.561	22	1	1	18
Postojna	15.561	14,1	22	1	1	18	Laško	13.879	21	1	3	16
Črna na Koroškem	3.553	14,1	5	1	5	5	Trbovlje	17.787	21	1	2	17
Velenje	34.339	14,0	48	1	6	40	Tržič	15.406	21	2	3	12
Žalec	21.525	13,9	30	1	4	17	Šentjur	18.960	20	4	13	
Dobrova - Polhov Gradec	7.195	13,9	10	1	1	7	Črnomelj	14.936	18	1	2	10
Duplek	6.534	13,8	9	1	1	6	Krško	26.249	18	7	11	
Muta	3.656	13,7	5	1	5	5	Hoče - Slivnica	10.866	18	3	14	
Tržič	15.406	13,6	21	2	3	12	Slovenj Gradec	17.032	17	1	1	13
Kočevo	16.999	13,5	23	3	14	14	Slovenske Konjice	14.552	17	1	3	13
Sveti Jurij	2.975	13,4	4	1	3	3	Ajdovščina	18.928	16	1	1	13
Radovljica	18.664	13,4	25	5	18	18	Ravne na Koroškem	12.141	16	3	11	
Ravne na Koroškem	12.141	13,2	16	3	11	11	Vrhnika	15.544	16	1	4	9
Tabor	1.526	13,1	2	1	1	1	Zagorje ob Savi	17.229	15	4	11	
Prebold	4.662	12,9	6	1	5	5	Gornja Radgona	8.689	14	1	12	
Sveta Ana	2.338	12,8	3	2	1	1	Hrastnik	10.351	13	1	2	10
Nova Gorica	32.385	12,7	41	1	8	27	Ilirska Bistrica	14.131	13	1	1	10
Divača	3.951	12,7	5	1	4	4	Lendava/Lendva	11.384	13	1	5	7
Hrastnik	10.351	12,6	13	1	2	10	Sevnica	17.633	13	3	2	8
Moravče	4.843	12,4	6	2	4	4	Trebnje	14.350	13	3	9	
Bled	8.189	12,2	10	2	8	8	Ljutomer	12.018	12	2	3	7
Ruše	7.425	12,1	9	1	8	8	Brežice	24.577	11	3	2	6
Črnomelj	14.936	12,1	18	1	2	10	Kranjska Gora	5.416	11	1	3	3
Podčetrtek	3.348	11,9	4	1	3	3	Litija	14.698	11	2	9	
Jesenice	21.945	11,8	26	2	6	14	Mengeš	7.059	11	1	1	9
Trbovlje	17.787	11,8	21	1	2	17	Ribnica	9.326	11	3	7	
Ribnica	9.326	11,8	11	3	7	7	Bled	8.189	10	2	8	
Slovenska Bistrica	24.627	11,8	29	4	4	20	Dobrova - Polhov Gradec	7.195	10	1	1	7

VII. ZAKLJUČEK

V letu 2010 bo AVP-SPV kot nosilec akcije Pešec nadaljevala s preventivnimi aktivnostmi, ki so v preteklih letih prispevale k večji osveščenosti pešcev in voznikov, da morajo biti v jesenskem in zimskem obdobju še posebej previdni, večja pozornost bo namenjena delu v najbolj ogroženih občinah in regijah in predvsem delu na terenu od preventivnih aktivnosti, infrastrukturnih ukrepov, do nadzora. Akcija **bodi previden** bo prispevala k pogostejši uporabi odsevih predmetov pri pešcih ter tako povečala njihovo varnost, saj jih bodo vozniki lahko hitreje opazili in zato tudi ustrezneje ukrepali. Z akcijo želimo opozoriti javnost na problematiko prometne varnosti pešcev, ki so ena izmed najbolj ogroženih skupin, predvsem starejši prebivalci in otroci. Hkrati želimo z nadzorom hitrosti v naseljih opozoriti voznike, da s svojim ravnanjem pomembno prispevajo k večji varnosti pešcev. Pri izvajanju akcije vseh sodelujočih ne smemo pozabiti na izvor pozitivne misli, ki izhaja iz osnovne filozofije **Vizije nič**.

Brez sodelovanja medijev bo akcija manj učinkovita in uspešna zato se vam za sodelovanje v imenu vseh organizatorjev iskreno zahvaljujemo. Nekatere informacije so na spletni strani www.vozimo-pametno.si ali pa se neposredno povežite z nami (tel 01/400 88 70) ali po elektronski pošti spv@avp-rs.si.

Pripravili:

Mateja Markl, AVP – SPV

Apolonija Grobin MNZ, GPU

Tomaž Pavčič DRSC

Po pooblastilu v.d. direktorja
Št. 02006-22/2010/2, z dne 3.9.2010
Mag. Bojan Žlender
Vodja SPV

Poslano: -

Priloge: -

Vložiti: - v zadevo.

VIII. UKREPI

A. Ukrepi v obdobju akcije Pešec od 1. – 22. oktobra 2010

Zap.št.	VRSTA UKREPA	IZVAJALEC	ČAS IZVEDBE	KRAJ IZVEDBE	OPOMBA
2.	Seznanjanje javnosti preko medijev, seznanitev javnosti o poročilu akcije;	AVP-SPV, Policija, ZŠAM, , lokalni SPV		RS, občine, OŠ...	Poleg nacionalnih medijev tudi RA in TV spot oglaševanje po lokalnih postajah; Po končani akciji se javnost ponovno seznanila s potekom in učinki akcije
3.	Medijska kampanja z oglaševanjem na TV in radijskih postajah, obcestnih gigant plakatih	AVP - SPV	1. – 22. oktober 2010	Nacionalne TV postaje, radijske postaje	
4.	Izvedba operativnih nalog po šolah in občinah za izvedbo akcije Bodi PreViden (aktivnosti po šolah in občinskih SPV) ter distribucija gradiv po občinah	AVP-SPV, občinski SPV, OŠ, Policija	oktober 2010	AVP, občinski SPV	
5.	Predstavitev akcije na spletni strani izvajalca s povezavo na strani sodelujočih	AVP - SPV, MP, Policija, MŠŠ, AMZS, ZŠAM	Oktober 2010	AVP-SPV, Policije, MŠŠ, AMZS, ZŠAM	
6.	Demonstracija in predstavitev uporabe odsevnih teles pešcev v prometu (Vidko) - sodelovanje na prireditvah	AVP-SPV, občinski SPV	Oktober - februar	Kraji po Sloveniji	
7.	Dodatni material (20.000 odsevnih trakov za delo na lokalni ravni) - razdelitev na terenu	AVP – SPV, občinski SPV	Oktober - januar	Lokalne skupnosti, občinski SPV	
8.	Nadzor nad ravnanjem pešcev in voznikov	Policija	oktober	Državne in lokalne ceste	
9.	Predstavitev akcije in razdelitev gradiv predstavnikov župnijskih Karitas	Slovenska Karitas	Oktober, november	3 seminarji	
10.	Vključitev teme varno sodelovanje pešcev v prometu v okviru predavanj in izobraževanja starejših na lokalni ravni	ZŠAM, občinski SPV	Oktober - februar		